

Personen eier sin egen rehabiliteringsprosess

Helt siden oppstarten av Prosjekt Innovativ rehabilitering har prosjektet hatt et spesielt fokus på personen i rehabiliteringen. I 2016 arbeidet vi med helhetlige rehabiliteringsforløp, hvor det blant annet ble formulert følgende premisser for rehabilitering:

«Personen skal ut fra forutsetninger og eget ønske ha stor grad av ansvar for og kontroll over mål og innhold i rehabiliteringen, og dette skal skje i nært samarbeid med aktuelle fagmiljøer. Rehabiliteringen skal ta utgangspunkt i personens helhetlige livssituasjon og personens egne mål. Rehabiliteringen bør i størst mulig grad foregå i personens eget lokalsamfunn.»

I 2017 etablerte vi et delprosjekt med mål om å utdype personerspektivet og rolleforståelsen i rehabilitering. Refleksjonene i arbeidsgruppen kom frem til at forutsetningen for en personrettet tilnærming er at personen eier sin egen rehabiliteringsprosess.

Det legges til grunn at *«uten eierskap og involvering fra personen selv, vil det være svært utfordrende å komme til et mål hvor personen får tilbake mest mulig av sin funksjon, og kunne ta aktivt del i samfunnet som enhver annen borger ut fra de forutsetninger som den enkelte har.»*

For å sikre personerspektivet kreves kommunikasjonferdigheter og en profesjonell organisasjon. Kompetanse i kommunikasjon handler om evne til å gi anerkjennelse, forstå konteksten, finne felles forståelse og dele makt. Når vi kommer til organisasjon og ledelse er de overordnede verdiene og styringen av tjenestene avgjørende.

Prosjekt Innovativ rehabilitering innleder nå et arbeid for at tjenestene i Indre Østfold skal utvikles for å ivareta personerspektivet i praksis. Denne brosjyren presenterer de anbefalinger som prosjektet ønsker å arbeide etter, for å styrke personerspektivet.

Prosjektets aktiviteter og anbefalinger er basert på Forskrift og Veileder om rehabilitering, habilitering, individuell plan og koordinator.

PERSONPERSPEKTIVET

Personen skal eie sin egen rehabiliteringsprosess. Vi sier person. I rehabilitering er du ikke lenger pasient eller bruker. Din identitet er ikke å være en mottaker, men å være sentrum for det som skjer.

Personen, som er i et rehabiliteringsforløp, skal ha en posisjon i prosessen som gir vedkommende styrke, kraft og makt til å styre forløpet, og ta del i prosessen ut fra egne preferanser og tanker.

Tradisjonelt snakkes det mye om hvordan en person kan medvirke i eget rehabiliteringsforløp. Men om det er personen som eier sin prosess og dette kommuniseres helt fra starten av, vil tjenesteyteren være den som medvirker i personens prosess, og rollene er byttet om.

Som en strategi for å skape endring har vi endret på begreper. Vi velger å si person og ikke pasient, fordi det er personen som bestemmer målet for sin prosess og definerer hva det vil si å leve et selvstendig liv, med sine utfordringer i sitt lokalsamfunn.

Vi har gått fra å si pårørende til nærperson. Betydningen er den samme, men med et nytt ord forsøker vi å gi rollen et innhold med større grad av deltakelse og medvirkning. Og vi sier tjenesteutøver i stedet for behandler, for å forsikre oss om at personen er subjekt og ikke blir sett på som et objekt.

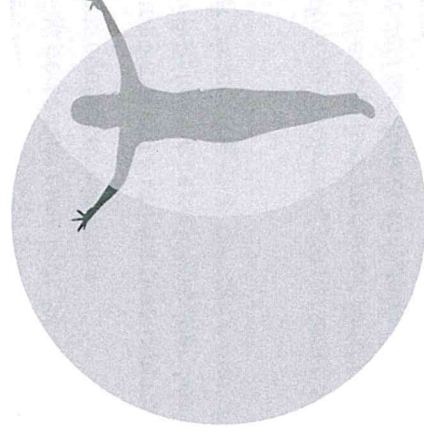
En god rehabiliteringsprosess bygger på jevnbyrdighet mellom personen selv og tjenesteyterne. Personen og tjenesteyteren har et gjensidig ansvar for å veilede hverandre. En vellykket prosess forutsetter at tjenesteyter kan yte situasjonsbestemt veiledning, og personen som er i rehabilitering må være villig til å la seg veilede.

Tjenestesystemet bør fokusere på personen. De overordnede verdiene og styringen av tjenestene, er avgjørende for at den enkelte del funksjon og tjenesteyter kan utøve den fleksibilitet som kreves i tilretteleggingen. Tjenesten skal ha den enkeltes ressurser, ønsker og drømmer som utgangspunkt, og som mål. Dette er personerspektivet.

Ti anbefalinger for personperspektivet

1. Personen skal eie sin egen rehabiliteringsprosess; all aktivitet må ha dette som utgangspunkt uansett hvor og på hvilket nivå den enkelte person er.
2. En rehabiliteringsprosess skapes av personer i en likeverdig og gjensidig avhengig relasjon.
3. Personen og fagpersonen er likeverdige individer med ulik kompetanse i rehabiliteringsprosessen. Både person og fagperson skal utveksle kompetanse og veilede hverandre.
4. Tjenesteutøver skal innrette sin veilederrolle etter de faser som eieren av prosessen går igjennom.
5. Rehabiliteringspotensialet påvirkes av om en person er villig til å bli veiledet og er motivert. Denne avklaringen må derfor gjøres tidlig i prosessen.
6. I rehabiliteringsprosesser foreslås det å benytte en plan for individuell rehabilitering. Personen setter målene når planen utarbeides. Tiltakene i planen skal legge til rette for at personen kan leve et selvstendig liv, med sine utfordringer i sitt lokalsamfunn.
7. Når det legges en plan for individuell rehabilitering, er det viktig at nærpersoneer forstår målene som settes, og at de også understøtter disse.
8. Rehabiliteringstjenesten bør ledes og organiseres i tråd med verdiene om at personen eier sin egen rehabiliteringsprosess. Det bør legges vekt på samarbeid mellom enheter som har samfunnsdeltakelse som målsetting.
9. Ansatte ved rehabiliteringsenheten skal ha eller få tilført, nødvendig kompetanse til å kunne arbeide med og stimulere de verdier som ligger i prinsippet om at det er personen som eier sin egen rehabiliteringsprosess.
10. Rehabiliteringstjenesten bør knytte til seg likepersoneer som har vært gjennom en rehabiliteringsprosess, og som kan være med på å skape trygghet og motivasjon for personeer som er på vei inn i sitt rehabiliteringsforløp.

PERSONPERSPEKTIVET



Prosjekt Innovativ rehabilitering

